

POSTANOWIENIE

20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 20 marca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku L. G.

z udziałem A. M.

o podział majątku,

na skutek skargi kasacyjnej A. M.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie

z 16 marca 2022 r., XXVII Ca 2472/19,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. zasądza od uczestnika postępowania A. M. na rzecz wnioskodawczyni L. G. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

[SOP]

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika postępowania A. M. od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z 16 marca 2022r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08; z 7 lutego 2024 r., I CSK 6011/22).

Natomiast powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię wyraźnie wskazanego przepisu prawa, którego treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba

zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni wskazanego przepisu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18; z 14 lutego 2024 r., I CSK 3374/23).

W zakresie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy wskazać, że przesłanka ta zachodzi wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 listopada 2023 r., II USK 109/23).

Zdaniem skarżącego „w niniejszej sprawie skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), a nadto istnieje potrzeba wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), a mianowicie:

1) czy zasądzenie na rzecz współwłaściciela pożytków z rzeczy wspólnej, stosownie do treści art. 207 k.c., może nastąpić na podstawie pożytków

potencjalnych (możliwych do uzyskania), nie zaś pożytków rzeczywistych (realnie uzyskanych)?

a także potrzeba rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego:

2) czy w sprawie o podział majątku po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, pomimo wykazania przez współwłaściciela nieruchomości bezprawnego pozbawienia go współposiadania nieruchomości wspólnej przez drugiego współwłaściciela, Sąd na podstawie zasady słuszności (art. 5 k.c.), może uznać za niezasadne żądanie wynagrodzenia za czas pozbawienia współwłaściciela współposiadania, stosownie do treści art. 224 § 2 k.c. i art. 225 k.c. w zw. z art. 206 k.c.”

Zdaniem skarżącego skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie, „ponieważ jest oczywiście uzasadniona, a zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy prawa materialnego (art. 207 k.c., art. 118 k.c., art. 224 § 2 k.c. i art. 225 k.c. w zw. z art. 206 k.c., art. 211 i 212 § 1 i 2 k.c.), a także przepisy postępowania (art. 623 k.p.c., 387 k.p.c.) i uchybienie im miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia.”

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że nie można równocześnie podnosić, że w ramach naruszenia tych samych przepisów w sprawie pojawiło się istotne zagadnienie prawne lub potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie jak również zachodzi przesłanka określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jest to błąd logiczny, albowiem, gdy wchodzi w rachubę zagadnienie prawne lub poważna wątpliwość czy też rozbieżność w orzecznictwie to skarga kasacyjna nie może być jednocześnie z tych samych powodów oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 marca 2008 r., V CSK 550/07).

Poza tym odnosząc się do wskazywanego przez skarżącego zagadnienia prawnego należy zauważyć, że skarżący nie przedstawił adekwatnego wyводу jurydycznego uzasadniającego przyjęcie, że mamy do czynienia z przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega nie tylko na sformułowaniu samego zagadnienia, ale także na

wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Analogicznie należy również traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 marca 2013 r., III SK 33/12). W uzasadnieniu wniosku w tym zakresie nie przedstawiono argumentacji prawnej spełniającej choćby w minimalnym stopniu powyższe wymagania. Nie zawiera on żadnego jurydycznego wyводу przedstawiającego tok rozumowania skarżącego oraz wadliwość alternatywnych rozwiązań postawionego przez niego problemu.

Jednocześnie skarżący nie przedstawił przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19). Co więcej skarżący oprócz wskazania, że jego zdaniem skarga oczywiście uzasadniona ze względu na naruszenie wymienionych przez niego przepisów prawa nie przedstawił w zasadzie żadnej argumentacji, która wykazałaby, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, które spowodowało wydanie oczywiście wadliwego orzeczenia. Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga samodzielnego czyli odrębnego od podstaw kasacyjnych wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Skonfrontowanie motywów zaskarżonego postanowienia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie potwierdza stanowiska skarżącego o oczywistej zasadności skargi.

W zakresie rozumienia art. 207 k.c. należy podkreślić, że w ramach ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie nie ulegało wątpliwości, że

uczestnik wynajmował przedmiotowy lokal natomiast nie ujawnił, jakie kwoty uzyskał z tego najmu. W związku z tym, Sąd ustalił wysokość pożytków jakie skarżący powinien był osiągnąć wynajmując lokal we wskazanym okresie. Nie można zatem przyjąć, że ustalenie to dotyczyło jedynie potencjalnej możliwości uzyskania pożytków, gdyby skarżący wynajmował lokal.

Roszczenie przewidziane w art. 207 k.c. ma za przedmiot nie te pożytki, które osoba korzystająca z nieruchomości wspólnej ponad przysługujący jej udział we współwłasności mogłaby uzyskać z rzeczy, lecz pożytki faktycznie przez nią pobrane. Natomiast zarówno Sąd pierwszej, jak i Sąd drugiej instancji orzekające w niniejszej sprawie tak właśnie rozumiały przedmiot roszczenia wywodzonego z art. 207 k.c. Stanowczo przy tym stwierdzono, że uczestnik pobrał w okresie objętym żądaniem z tytułu czynszu za najem lokalu wspólnego wynagrodzenie. To ustalenie zostało zaakceptowane przez Sąd odwoławczy i musi też stać się podstawą orzeczenia Sądu Najwyższego. Sądy *meriti* przyjęły, że okoliczność powyższą powinna wykazać wnioskodawczyni takimi środkami dowodowymi, jakie były jej dostępne w czasie trwania postępowania, z czego się wywiązała. Nie można zatem przyjąć, że na tle wskazanego przepisu pojawiła się rozbieżność w orzecznictwie.

Także wskazywana przez skarżącego kwestia przedawnienia roszczeń wnioskodawczyni nie została przez skarżącego przedstawiona w taki sposób, aby *prima facie* mogła być uznana za czyniącą skargę kasacyjną oczywiście zasadną.

Uznać zatem należy, że w oparciu o argumentację przedstawioną powyżej nie zachodzą wskazywane przez skarżącego przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

M.L.

[ms]